

Απόστολος Λ. Πιερρής

Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΚΑΙ Ο ΒΑΡΒΑΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΑΛΑΙΟΥ

Μόλις γύρισα από ένα ακαδημαϊκό ταξίδι τριών εβδομάδων στην Αυστραλία, προσκεκλημένος για μια σειρά σεμιναρίων σε Πανεπιστήμια του Sydney και στο Newcastle. Και είναι σαν να γυρίζω στη Βαρβαρότητα από τον Πολιτισμό. Στους καλοθρεμμένους ανίκανους των ηγετικών “élites” της αναξιοτητας στη χώρα μας, αυτό που είπα θα φαντάζει σαν το απόλυτο αστείο ή η απόλυτη πρόκληση. Βαρβαρότητα στη χώρα που είναι το λίκνο του Ευρωπαϊκού πολιτισμού και που ανήκει στον κατ’ εξοχήν χώρο του πολιτισμού, στην Ευρώπη της ονείρωξής τους; Ξαναλέω, δεν μιλάω σε αυτούς. «Φωνάω συνετοίσιν» – στους συνετούς, στους δημιουργούς, στην κοινωνία μας.

Η Αυστραλία είναι μια ήπειρος, αλλά δεν είναι καμιά μεγάλη χώρα. Με γύρω στα 20 εκατομμύρια πληθυσμό και στην άκρη του κόσμου και χωρίς κανένα δοτό ιστορικό *privilegium*, δεν κατέχει αυτόματα κάποια ευυπόληπτη θέση στο παγκόσμιο σύστημα. Τη θέση που βρίσκεται την κατακτά, με δουλειά και δημιουργία. Και για να κρατήσεις καν τη θέση σου σε ένα έντονα ανταγωνιστικό φυσικό περιβάλλον (όπως είναι λίγο-πολύ αυτό του διεθνούς συστήματος) χρειάζεται να θεμελιώσεις και να συντηρείς μια έντονα ανοδική δυναμική. Ειδάλλως μπαίνεις στο *spiral* της υποβάθμισης.

Πρώτο λοιπόν σημάδι πολιτισμού: Να βασίζεσαι στον εαυτό σου και να δυναμώνεις την ένταση της ύπαρξής σου συνεχώς. Να μη χρειάζεσαι στηρίγματα και προστασίες. Ο πολιτισμός δεν είναι παράδοση, αντίθετα από ό,τι λένε τα παρακμιακά καθεστώτα. Ο

πολιτισμός είναι πρωτίστως δημιουργία παράδοσης, η δύναμη του να καθορίζει το μέλλον. Και το αντίστοιχο σημάδι βαρβαρότητας: να συμπεριφέρεσαι και να είσαι «πρώην». Αυτό πάσχει η «Ευρώπη», και στον κύβο ο ΝεοΕλληνισμός. (Στον «κύβο» γιατί είναι πιθηκισμός του παρακμάζοντος αλλότριου, δηλαδή βρίσκεται στην τρίτη απόπτωση από την πραγματικότητα. Δεν λέω τίποτα τυχαία και ρητορικά, ακόμη κι αν φαίνεται έτσι.) Συνωδά προς το πρώτο σημάδι πολιτισμού το δεύτερο. Η Αυστραλία είναι νέα και νεανική. Μια παλλόμενη ζωντανή κοινωνία. Τον ρυθμό του εθνικού γίγνεσθαι τον δίνει η νεότητα. Στο Μπαλέτο της Αυστραλίας οι πρωταγωνιστές είναι νεαρά παιδιά. Είδα μια παράσταση με τίτλο “British Liaisons”, τρία χαρακτηριστικά έργα Βρετανικού χορογραφικού στυλ. Μια φρέσκια όσο και απαιτητική εκτέλεση, βιρτουόζικη και με αγγλική κομψότητα παιγμένη, χάρμα ιδέσθαι. Δεν εννοώ ότι ήταν υπεράνω κριτικής και η αιχμή της μπαλετικής τελειότητας. Εννοώ ότι φτιάχνουν πολιτισμό, δεν «κάνουν» τους πολιτισμένους. Έδωσα ένα παράδειγμα που δίνει το στίγμα. Η Αυστραλία είναι νεανική παντού. Και η νεολαία έχει αίσθηση της φυσικής ομορφιάς. Το βλέπεις στους δρόμους του downtown Sydney. Και όπως η νεανικότητα είναι δείγμα πραγματικού πολιτισμού, έτσι η γεροντοκρατία είναι αδιάψευστο σημάδι παρακμής και κατακλύζοντος βαρβαρισμού. Δεν έχεις παρά να προσέξεις με φιλοσοφικό μάτι το ΝεοΕλληνικό Σύστημα. Ασκήμια και γεροντισμός παντού.

Συναφώς, τρίτο σημάδι είναι η απόλυτη κυριαρχία οξύτατου ανταγωνισμού. Πάλι στην υψηλή τέχνη και ένας μεγάλος χορηγός του Αυστραλιανού Μπαλέτου, η Telstra, καλεί το κοινό να εκφράσει την προτίμησή του στον ευνοούμενο χορευτή ή χορεύτρια. Στην άλλη άκρη του κοινωνικού πεδίου, μια μεγάλη αλυσίδα ξενοδοχείων σας καλεί να πείτε αν κάποιος από τους υπαλλήλους τους εντυπωσίασε με το να κάνει κάτι περισσότερο από το καθήκον του στην εξυπηρέτησή σας, για να τον ανταμείψει. Και το καθήκον του είναι ήδη πολύ ψηλά – να τρέχουν όλα ρολόι. Ποιος ατομικά είναι ξεχωριστός ρωτάνε, όχι αν είσαστε ευχαριστημένοι από τις υπηρεσίες μας, γενικά και μαλακά και ηλίθια. Γιατί αν εγώ ο πελάτης δεν είμαι γενικά ευχαριστημένος, αυτοί θα πρέπει να κλείσουν. Αλλού είναι το θέμα, στην ατομική αριστεία. Αντιπαραθέστε σε αυτόν τον κώδικα ατομικής υπεροχής, την αδιαφόριστη συλλογικότητα του ΝεοΕλληνισμού, την απόλυτη απουσία προσωπικής ευθύνης για το καλό ή το κακό αποτέλεσμα, και δείτε έτσι ζωντανή τη διαφορά του πολιτισμού από τον βαρβαρισμό.

Τέταρτο και καιριότατο σημάδι πολιτισμού, η Αυστραλία σκέφτεται μεγάλα. Δείγμα η Όπερα του Sydney. Διάλεξαν ένα κομβικό σημείο εν μέσω του περίπλοκου συμπλέγματος κόλπων και υποκολπίσκων και μυχών που συνιστά την ευρύτερη μητροπολιτική περιοχή (ένα θαυμάσιο γεωγραφικό πλέγμα καθ’ εαυτό). Ένα σημείο στην άκρη της χερσονήσου, σαν το Manhattan, που αποτελεί τη χρηματοπιστωτική, εμπορική και πολιτιστική (άντε και διοικητική, αλλά αυτή είναι χωροταξικά υποτονική) καρδιά του Sydney. Και εκεί κατασκεύασαν ένα πραγματικό σύμβολο της νέας αρχιτεκτονικής που ξαναέγινε γλυπτική του χώρου. Ένα υπερμέγεθες διαρθρωμένο γλυπτό που ετοιμάζεται να πλεύσει το ταξίδι των τεχνών με τα ιστία του αναπεπταμένα. Ένα θαύμα ιδέσθαι κρυφών αρμονιών και πολλαπλών φανερώσεων. Μια εσωτερική αρχιτεκτονική του συμπλέγματος και ακουστική των δυο τεράστιων αιθουσών και των πολλών μικρότερων στο ύψος της εξωτερικής αισθητικής του κτιρίου. Τον διεθνή διαγωνισμό για το έργο (πραγματικά διεθνή, 233 υποψήφια σχέδια από 32 χώρες) κέρδισε ο σχετικά άγνωστος τότε Δανός Jorn Utzon. Καθ’ εαυτό αυτό είναι Αυστραλιανό χαρακτηριστικό, το πρώτο βραβείο δεν πήγε σε κανένα από τα μεγάλα αρχιτεκτονικά ονόματα και γραφεία! Για κάτι που επέπρωτο να γίνει το εικονικό

συνόψισμα μιας πόλης, μιας χώρας, μιας ηπείρου. Σκέψου μεγάλα, καινοτόμα και αποτελεσματικά. Αντιπαραβάλετε τη μικρότητα (κυριολεκτική και μεταφορική) του κάθε τι στον κακοδαίμονα ΝεοΕλληνισμό. Και έχετε απτή τη διαφορά πολιτισμού και βαρβαρισμού. Πέμπτο σημάδι. Σκέψου μεγάλα και πράξε ποιοτικά. Παράδειγμα. Δεν έχει σημασία αν θα έχεις συστάδα από ουρανοξύστες σε ένα περιορισμένο σχετικά χώρο του οικιστικού ιστού μιας μητρόπολης. Χωρίς αυτήν δεν έχεις μητρόπολη στον 21ο αιώνα. Αρκεί ο κάθε ουρανοξύστης να είναι γλυπτικό μνημείο. Και αρκεί να διατηρούνται δίπλα όλες οι ενδιαφέρουσες οικιστικές δομές του παρελθόντος, με τις παλιές ή νέες χρήσεις δεν πειράζει. Και αρκεί δίπλα στη συστάδα πυκνότερης και υψηλότερης δόμησης και μέσα σε αυτήν να έχεις το πιο εκτεταμένο σύστημα φυτικού περιβάλλοντος, πάρκα και άλση και ειδυλλιακά νερά και περίπατους. Όπως το Central Park στο Manhattan και το Hyde Park και οι Βοτανικοί Κήποι στο Sydney. Χρηστικός κανόνας λοιπόν: μπορείς να κάνεις ό,τι θέλεις αρκεί να είναι υψηλής ποιότητας. Μη φοβάσαι, ο μέγας νόμος της έλξης του Όμοιου από το Όμοιο θα σε εξασφαλίσει: η ποιότητα θα ταιριάζει με την ποιότητα, ασχέτως χρόνου και στυλ. Αντιπαραθέστε σε αυτό το ελεύθερο πνεύμα αυτοπεποίθησης του υψηλού τον αιώνιο φόβο του τι θα ταιριάζει με τι στον ΝεοΕλληνισμό (και σε τι αποτέλεσμα συνολικής ομορφιάς έναντι καθολικής ασχήμιας οδηγούν οι δυο ροπές) και θα καταλάβετε τη διαφορά του πολιτισμού από τον βαρβαρισμό.

Έκτο σημάδι. Σκέψου μεγάλα, ποιοτικά αλλά και ρεαλιστικά. Η Εθνική Ακαδημία Μουσικής ήταν σε κακή κατάσταση. Τυπικά για το Αυστραλιανό πνεύμα, η κυβέρνηση ήθελε να την κλείσει και να ανοίξει καινούριο εξ υπαρχής μαγαζί. Αμα κάτι δεν πάει καλά συστηματικά και σε βάθος, πέτα το, μη χάνεις το χρόνο σου, την ενέργειά σου και τα μέσα σου, προσπαθώντας να το διορθώσεις.

Έγινε ωστόσο μια μεγάλη καμπάνια να σωθεί το σεβασμίο ίδρυμα. ΟΚ. Αλλά με πλήρη αναδιάρθρωση. Ανέθεσαν σε έναν 44χρονο κλαρινετίστα τη διεύθυνση, τον Paul Dean. Θα αλλάξει τελείως curriculum και στόχευση. Η Ακαδημία θα επικεντρώσει την προσοχή της να πάρει τους 55 πιο υποσχόμενους νέους μουσικούς και να τους δώσει ένα ετήσιο βαρύ πρόγραμμα εντατικής διδασκαλίας και άσκησης με 160 δημόσιες εκτελέσεις, ώστε να τους σπρώξει στην κορυφή απόδοσης του ταλέντου τους. Ο Dean σκέφτεται με μεγάλους όρους: Προτιμώμενη μουσική; «Η 9η Συμφωνία του Bruckner. Είναι η αποκορύφωση του Δυτικού Πολιτισμού». (Πρέπει να έχεις εμβαθύνει όχι μόνο στη μουσική αλλά στον πολιτισμό γενικά για να καταλάβεις τι λέει ο Dean εδώ με αυτή την ανορθόδοξη προτίμηση). Σκέφτεται μεγάλα, αλλά το πρόγραμμα θα είναι εξοντωτικό για τους νεαρούς μουσικούς ώστε να δώσουν αυτό που αυτός δίνει κάθε μέρα, το άπαν που έχει. Έτσι αντιμετωπίζουν τα προβληματικά θέματα εκεί. Τα ξαναρχίζουν με νέους ανθρώπους και νέα φιλοσοφία – με μεγάλη σκέψη και ακραία δράση.

Έβδομο και κυριότατο. Άφησα τελευταία την οικονομία, γιατί πολιτισμός και οικονομία πάνε μαζί. Στην Ευρώπη, και στον ΝεοΕλληνικό πίθηκό της, κοντεύουμε να μας κάνουν να ξεχάσουμε την κλασσική οικονομική σκέψη. Πολιτιστικά αυτό σημαίνει ότι έχουμε χάσει την επαφή μας με την πραγματικότητα – και το πληρώνουμε. Εμείς σπάμε το κεφάλι μας, δεν πληγώνεται η πραγματικότητα! Ακούστε τον οικονομικό ρεαλισμό στην Αυστραλία. Η οικονομία πάει καλά, βασισμένη κυρίως στην παραγωγή και εξαγωγή πρώτων υλών. Τραίνα μήκους 1,5 km μεταφέρουν άνθρακα στο λιμάνι του Newcastle για εξαγωγή στην Κίνα. Κρατάνε όμως ισχυρό το Αυστραλιανό δολάριο με βασικό επιτόκιο της Κεντρικής Τράπεζας 4,75%. Παρόλο που αυτό επηρεάζει τις εξαγωγές – η παραγωγική μηχανή πρέπει να γίνει πιο ανταγωνιστική λόγω της δυσκολίας! Ο πληθωρισμός είναι στα όρια του επιτρεπτού

ορίου 2-3%. Παρουσίασε κάμψη το πρώτο τρίμηνο του 2011, χάθηκαν 22.100 δουλειές τον Απρίλιο, υπήρξε μικρή υποχώρηση του δείκτη τιμών για καινούρια σπίτια και πτώση στεγαστικού δανεισμού. Εντούτοις, λόγω των θετικών fundamentals της οικονομίας, η Κεντρική Τράπεζα ανακοίνωσε ότι μεσοπρόθεσμα η πίεση στις τιμές αναμένεται να αυξηθεί, η δυναμική των μισθών θα είναι ανοδική εξαιτίας της πολύ χαμηλής ανεργίας και συνεπώς «περαιτέρω σφίξιμο της νομισματικής πολιτικής πιθανότατα θα απαιτηθεί σε κάποιο σημείο». Η οικονομία αναμένει διπλή αύξηση του επιτοκίου εντός του έτους. Κλασσικότατη αντίδραση. Σε περιόδους οικονομικής επιτάχυνσης, αυξάνεις το επιτόκιο. Σαν αποτέλεσμα, το Αυστραλιανό δολάριο είναι το πέμπτο αποθεματικό νόμισμα παγκοσμίως. Σταθερή αξία.

Στον δημοσιονομικό τομέα, η επικρατούσα γενική φιλοσοφία εκπροσωπείται από τις ιδέες ενός τεχνοκράτη πρώην ΓΓ του Υπουργείου Οικονομικών, του Ken Henry. Λέω επιγραμματικά τρεις κυρίαρχες κατευθύνσεις.

1) Φόροι δεν πρέπει να υπάρχουν αν δεν βελτιώνουν την κοινωνική αποτελεσματικότητα ή την απόδοση των αγορών μέσω τιμαριθμικών προσαρμογών. Ενοχλητικοί φόροι που απλώς αυξάνουν τα κρατικά έσοδα πρέπει να καταργηθούν.

2) Η φορολογία πρέπει να προσφέρεται από μόνο 4 φόρους απλά και χωρίς εξαιρέσεις εφαρμοζόμενους: προσωπικό εισόδημα, επιχειρηματικό εισόδημα, ενοίκια από χρήση γης ή προσόδων και ιδιωτική κατανάλωση.

3) Απλός φορολογικός κώδικας. Προσωπικό εισόδημα αφορολόγητο μέχρι π.χ. τα 20.000 ευρώ. Από εκεί επίπεδος φορολογικός συντελεστής (το ίδιο ποσοστό) μέχρι π.χ. τα 150.000 ευρώ.

Ρεαλισμός και κλασική οικονομία. Πολιτισμός αρχών απέναντι στον παρεμβατικό βαρβαρισμό των οικονομικών συστημάτων μας.

[Δημοσιεύθηκε στην "ΕΞΠΡΕΣ" □ Τρίτη 24 Μαΐου 2011]